

Ustanowienie Eucharystii:

„Jezus wziął chleb i odmówiwszy błogosławieństwo, połamał i dał uczniom, mówiąc: »Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje«. Następnie wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie, dał im, mówiąc: »Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów«” (Mt 26, 26-28)

„A gdy jedli, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał i dał im mówiąc: «Bierzcie, to jest Ciało moje». **Potem wziął kielich** i odmówiwszy dziękczynienie dał im, i pili z niego wszyscy. I rzekł do nich: «To jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana. Zaprawdę, powiadam wam: Odtąd nie będę już pił z owocu winnego krzewu aż do owego dnia, kiedy pić go będę nowy w królestwie Bożym” (Mk 14,22-25).

„A gdy nadeszła pora, zajął miejsce u stołu i Apostołowie z Nim. Wtedy rzekł do nich: «Gorąco pragnąłem spożyć Paschę z wami, zanim będę cierpieł. Albowiem powiadam wam: Już jej spożywać nie będę, aż się spełni w królestwie Bożym». Potem wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie rzekł: «Weźcie go i podzielcie między siebie; albowiem powiadam wam: odtąd nie będę już pił z owocu winnego krzewu, aż przyjdzie królestwo Boże». Następnie wziął chleb, odmówiwszy dziękczynienie połamał go i podał mówiąc: «To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: to czyńcie na moją pamiątkę!» Tak samo i kielich po wieczerzy, mówiąc: «Ten kielich to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana” Łk 22,14-20).

„Ja bowiem otrzymałem od Pana to, co wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł: «To jest Ciało moje za was [wydane]. Czyńcie to na moją pamiątkę». Podobnie, skończywszy wieczerzę, wziął kielich, mówiąc: «Ten kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy pić będziecie, na moją pamiątkę». Ilekroć bowiem spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pańską głosicie, aż przyjdzie” (1 Kor 11,23-26)

Nazwy: <http://liturgia.wiara.pl/doc/420153.Nazwy-Eucharystii>

Pomocą w zrozumieniu, czym jest Eucharystia są nazwy, jakie w ciągu wieków nadawali jej chrześcijanie. Pomagają uchwycić jej sens, istotę, wskazują na ważne elementy i bogactwo, jakie pod tym pojęciem się kryje. Niektóre z nich dotyczą bardziej obrzędu towarzyszącego sprawowaniu tego sakramentu, inne odnoszą się do Ciała Pańskiego, które wierni podczas tego obrzędu przyjmują.

Eucharystia pochodzi od greckiego słowa „**dziękczynienie**”. Przypomina, że uczestnicząc w tym obrzędzie składamy Bogu dziękczynienie za wszystko, co człowiekowi w swojej szczodrości daje: za stworzenie, odkupienie i uświęcenie. Obecność na Eucharystii jest więc odpowiedzią człowieka na Bożą szczodrość, wyrazem wdzięczności za niezаслужone dary, którymi został obdarowany. W świecie zapatrzonym jedynie w ludzkie prawa uczy pokory wobec Stwórcy, Odkupiciela i Uświęciciela, od którego wszystko mamy i od którego wszystko zależy.

Zgromadzenie Eucharystyczne. Ta nazwa wskazuje wyraźnie, że Eucharystia nie jest prywatną sprawą pojedynczych ludzi, ale wspólnoty Kościoła, którego widzialnym znakiem jest lud zgromadzony podczas jej sprawowania. Z tej perspektywy niewłaściwym jest takie podchodzenie do Eucharystii, które ograniczałoby ją tylko do osobistego spotkania z Bogiem. Jest to zawsze spotkanie we wspólnocie - z Bogiem i z braćmi. Dlatego też Eucharystię najczęściej nazywa się **Komunią**. Ta nazwa wywodzi się od greckiego i łacińskiego słowa „**wspólnota**”. Przypomina, że przez ten sakrament człowiek jednoczy się z Chrystusem oraz braćmi, którzy wraz z nim w jednym Chlebie i Krwi mają uczestnictwo. Uświadamia, że Kościół nie jest przypadkowym zlepkiem pojedynczych wiernych, ale zjednoczonym w Chrystusie jako Głowie Jego Mistycznym Ciałem. Podobne znaczenie ma określanie Eucharystii zwrotem **rzeczy święte**. W niej wierzący się uświęcają, stając się wspólnotą świętych.

Wieczerza Pańska nawiązuje przede wszystkim do Ostatniej Wieczerzy, podczas której została ustanowiona. Przypomina, że uczestnictwo w Eucharystii jest uczestnictwem w tej samej uczcie, w tym samym obrzędzie, jaki przed śmiercią na swoją pamiątkę polecił sprawować Jezus Chrystus.

W Nowym Testamencie Eucharystię chyba najczęściej nazywa się **Łamaniem Chleba**, ponieważ „*obrzęd ten, charakterystyczny dla posiłku żydowskiego, został wykorzystany przez Jezusa, gdy błogosławił i dawał uczniom chleb jako gospodarz stołu*” (KKK 1329). Po tym goście Zmartwychwstałego Jezusa rozpoznali uczniowie idący do Emaus. Nazwa ta ma głęboką wymowę. Wskazuje na braterską jedność z Chrystusem tych, z którymi łamie On Chleb – swoje Ciałło. Przypomina także o braterstwie wszystkich, którzy w tym obrzędzie uczestniczą.

Pamiętka Męki i Zmartwychwstania Pana to określenie przypomina, że została ona ustanowiona przez Jezusa w noc przed Jego męką jako zapowiedź tego, co miało się wydarzyć następnego dnia. Podczas tamtej wieczerzy Jezus połamawszy chleb powiedział, że jest to Jego Ciało, które będzie wydane za ludzi. Podobne słowa wypowiedział nad kielichem z winem, dodając, że Jego krew będzie krwią ofiary Nowego Przymierza, jakie Bóg zawrze z ludzkością. Polecił też, by ten obrzęd sprawować na swoją pamiątkę.

Eucharystia jest nie tylko pamiętką śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, ale także jej uobecnieniem. Dlatego nazywa się ją też **Najświętszą Ofiarą**, (ofiara Mszy Świętej, ofiarą pochwalną, ofiarą duchową, ofiarą czystą i świętą). Kościół wierzy, że w każdej Eucharystii jest obecna jedna jedyna, najświętsza i najdoskonalsza ofiara Jezusa Chrystusa. Uczestniczący w niej jakby na nowo stają pod krzyżem Jezusa, a Jego Ciało i Krew spożywane przez nich dają im zbawienie.

Święta i Boska Liturgia, celebrowanie Świętych Misteriów czy Najświętszy Sakrament. Nazwy te podkreślają, że jest ona najświętszą czynnością Kościoła. Nie ma lepszej modlitwy od Eucharystii. Nie ma lepszego dziękczynienia Ojcu ani większej ofiary dla Niego, niż uobecnianie dziękczynienia i ofiary Syna i niż modlitwa „przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie”. Określenie **Najświętszy Sakrament**, odnosi się przede wszystkim do postaci eucharystycznych, przechowywanych w tabernakulum i adorowanych przez wierzących.

Niektóre określenia, takie jak: **chleb aniołów, chleb z nieba, lekarstwo nieśmiertelności, wiatyk** (od łacińskiego *via* - droga), wskazują na cel przyjmowania Eucharystii. W sposób bardziej lub mniej bezpośredni nawiązują one do starotestamentalnej manny, którą Pan karmił Lud Wybrany podczas czterdziestoletniej wędrówki do Ziemi Obiecanej. Przypominają, że w drodze do niebieskiej ojczyzny chrześcijanin musi przyjmować pokarm, który pozwoli mu do niej dotrzeć. Ten pokarm daje Życie wieczne, zgodnie ze słowami Jezusa: „*Kto spożywa Moje Ciało i pije Moją Krew, ma życie wieczne, a ja go wskreszę w dniu ostatecznym*”.

Eucharystię nazywa się także **Mszą świętą**. Nazwa ta pochodzi od łacińskiego słowa, oznaczającego posłanie, misję. Nawiązuje do rozesłania wiernych przez kapłana na koniec celebracji (po łacinie: *ite, missa est* – idźcie, jest misja idźcie, jesteście posłani – w polskim wydaniu mszału oddane przez „*idźcie w pokoju Chrystusa*”). To określenie wskazuje, że chrześcijanin powołany jest do tego, by w codziennym życiu pełnić wolę Bożą.

I. OBRZĘDY WSTĘPNE wprowadzają w całą liturgię.

Wejście - W starych bazylikach rzymskich zakrystie budowano obok głównego wejścia, dlatego celebrans z asystą udawał się procesjonalnie do ołtarza. Na czele procesji idą ministranci z kadzielnicą, krzyżem i zapalonymi świecami, za nimi idą pozostali ministranci, lektor z Księgą Ewangelii i na końcu celebrans (OWMR 82). Taka procesja ma swoją symbolikę: krzyż jest znakiem przychodzącego Chrystusa, księga Ewangelii zawiera Jego słowo, kapłan jest Jego „ręką”, płonące świece mówią o Nim jako Światłości, a kadzielnica zachęca do wielbienia Go.

Pozdrowienie ołtarza dokonuje się przez trzy akty czci: przez pokłon, przez ucałowanie i przez okadzenie (ołtarz i krzyż). Okadzenie stosuje się zwykle przy liturgii uroczystej. Po oddaniu czci ołtarzowi, kapłan udaje się na miejsce przewodniczenia, które powinno być tak usytuowane, aby wszyscy zebrani mogli dobrze widzieć i słyszeć kapłana.

Znak krzyża i pozdrowienie ludu gdy skończy się śpiew na wejście. Wtedy „*kapłan i całe zgromadzenie czynią znak krzyża. Następnie kapłan przez pozdrowienie oznajmia wspólnocie obecność Pana. Przez to pozdrowienie i odpowiedź ludu ukazuje się misterium zgromadzonego Kościoła*” Kapłan wraz z całym zgromadzeniem, przez wspólny znak krzyża wyznają, że zbawienia oczekują od krzyża Chrystusowego. Tym znakiem wiary rozpoczyna się każda czynność liturgiczną, lecz na początku Mszy św. ma on specjalną wymowę, bo jest Ofiarą krzyża. Kapłan pozdrawia wiernych, posługując się jedną z formuł zamieszczonych w tym celu w Mszału Rzymskim. Pierwsza tradycyjna formuła, sięgająca początków chrześcijaństwa, a nawet Starego Testamentu: „*Pan z wami*”, zaczerpnięta jest z Pisma św. z Księdze Rut (2,4). Druga formuła pozdrowienia: „*Miłość Boga Ojca, łaska naszego Pana Jezusa Chrystusa i dar jedności w Duchu Świętym niech będą z wami wszystkimi*”, zaczerpnięta jest z Drugiego Listu św. Pawła do Koryntian (13,13). Trzecia formuła: „*Łaska i pokój od Boga, naszego Ojca i od Pana Jezusa Chrystusa niech będą z wami*” i wszystkie jej warianty, znajdują się na początku wszystkich listów św. Pawła i niektórych listów apostoelskich (1 P 1,2; 2 P 1,2; Jud 1,2) i Apokalipsy (1,4-6). Każda z tych formuł oznajmia zebranej wspólnocie obecność Pana, który poucza, uświęca i zbawia. Odpowiedź ludu: „*I z duchem twoim*”, także zaczerpnięta z Biblii (2 Tm 4,22; Gal 6,18; Flp 4,23; Flm 25). Wierni wzajemnie wyrażają kapłanowi życzenie, by Pan był z jego duchem. Przez „*ducha*” rozumie się tu Ducha Świętego, działającego w kapłanie.

Wprowadzenie do Liturgii Dnia - kapłan może w bardzo krótkich słowach wprowadzić wiernych do Mszy świętej danego dnia. Instrukcja o Muzyce kościelnej i Liturgii z 3 września 1958 r. nieco szerzej mówi na temat wprowadzenia wiernych w liturgię dnia:

Akt pokutny ma na celu uświadomienie sobie swojej grzeszności, obudzenie szczerego żalu za grzechy, aby godnie przyjąć słowo Boże, owocnie brać udział we Mszy świętej i otrzymać obfite łaski. Kapłan wypowiada wezwanie: *"Uznajmy przed Bogiem, że jesteśmy grzeszni, abyśmy mogli z czystym sercem złożyć Najświętszą Ofiarę"*, po którym następuje chwila ciszy, aby każdy mógł uświadomić sobie swoją grzeszność. „Spowiadam się...” lub Dialog („Zmiłuj się nad nami Panie...”) lub Tropę („Panie, Ty nas wyzwoliłeś z niewoli grzechu. Zmiłuj się nad nami”) lub Aspersja – pokropienie wodą święconą. „Panie zmiłuj się nad nami nie odmawia się, gdy występowała 3, lub 4 forma aktu pokuty.

"Chwała na wysokości Bogu" jest starożytnym hymnem wielbiącym. Należy on do licznych hymnów układanych i śpiewanych w pierwotnym Kościele, na wzór psalmów. Śpiewa go całe zgromadzenie albo lud na przemian z chórem, albo sam chór. Jeśli hymnu się nie śpiewa, wszyscy go recytują wspólnie lub na przemian. Hymn śpiewa się lub odmawia w niedziele, z wyjątkiem Adwentu i Wielkiego Postu, w uroczystości i święta oraz podczas obchodów mających bardziej uroczysty charakter" (OWMR 31).

Kolekta jest pierwszą modlitwą kapłana, jako przewodniczącego do Boga Ojca w imieniu zebranego ludu. Wprowadzenie Ogólne do Mszału Rzymskiego w nr 32 mówi: *„Kapłan wzywa lud do modlitwy; wszyscy razem z kapłanem trwają przez chwilę w milczeniu, aby uświadomić sobie, że stoją w obecności Boga i by w modlitwie osobistej wypowiedzieć swoje prośby. Po czym kapłan odmawia modlitwę, która zwykle nazywa się «kolektą». Wyraża się przez nią charakter obchodu liturgicznego i za pośrednictwem słów kapłana znosi się prośby do Boga przez Chrystusa w Duchu Świętym. Lud, łącząc się z prośbą i wyrażając na nią zgodę, przez aklamację «Amen» sprawia, że staje się ona jego modlitwą. W Mszy świętej odmawia się tylko jedną kolektę, dotyczy to również modlitwy nad darami i modlitwy po Komunii”*(32).

II. LITURGIA SŁOWA Jak ważna jest rola słowa Bożego w liturgii i w życiu chrześcijańskim, zwięźle podają następujące słowa: *"W czytaniach, które wyjaśnia homilia, Bóg przemawia do swego ludu, objawia mu tajemnicę odkupienia i zbawienia, i podaje mu pokarm duchowy, a sam Chrystus poprzez swoje słowo obecny jest wśród wiernych. Lud przyswaja sobie to Boże słowo przez śpiew i łączy się z nim ściśle przez wyznanie wiary, a posilony nim w modlitwie powszechnej znosi prośby w potrzebach całego Kościoła i o zbawienie całego świata"* (OWMR 33).

We wszystkie niedziele i uroczystości w Mszy św. są trzy czytania: pierwsze ze Starego Testamentu, drugie z listów Apostolskich lub Apokalipsy, trzecie z Ewangelii. Aby udostępnić wiernym słowo Boże w szerszym zakresie, wprowadzono trzyletni cykl perykop biblijnych na niedziele i uroczystości i oznaczono je literami: A (Mt), B (Mk), C (Łk). Przy doborze czytań biblijnych kierowano się tradycyjnymi zasadami: czytań dobieranych tematycznie lub czytania ciągłego wybranej księgi świętej. Ewangelię wg św. Jana zarezerwowano na ostatnie tygodnie Wielkiego Postu i na cały okres wielkanocny. Dzieje Apostolskie czyta się w okresie wielkanocnym jako czytanie pierwsze. Na dni powszednie przewidziane są dwa czytania: pierwsze ze Starego i Nowego Testamentu, ułożone w dwa cykle roczne. Pierwszy cykl na lata nieparzyste oznaczony jest jedyneką rzymską (I), drugi cykl na lata parzyste oznaczony jest dwójką rzymską (II). Czytania ewangeliczne mają tylko jeden cykl roczny. Od pierwszego do dziesiątego tygodnia zwykłego czyta się Ewangelię wg św. Marka, od jedenastego do dwudziestego pierwszego tygodnia wg św. Mateusza, a od dwudziestego drugiego do trzydziestego czwartego tygodnia wg św. Łukasza. Na pozostałe tygodnie należące do okresów specjalnych, dokonano doboru czytań odpowiadających ich charakterowi liturgicznemu.

Śpiewy między czytaniem składają się przede wszystkim z psalmów przeplatanych refrenem. Przed Ewangelią śpiewa się werset wprowadzający w jej treść. Werset ten obramowany jest radosnym *"Alleluja"*, w Wielkim Poście aklamacja na cześć Chrystusa, który dalej głosi swoją Ewangelię: *"Chwała Tobie, słowo Boże"* lub *"Chwała Tobie, Królu wieków"*. Gdy psalmu się nie śpiewa, wtedy należy go recytować. Natomiast aklamację przed Ewangelią należy zawsze śpiewać, gdyby się jej nie śpiewało, to można ją opuścić.

Ewangelia – może ją czytać tylko diakon lub kapłan, nigdy zaś żaden wierny świecki. Diakon zawsze przed odczytaniem Ewangelii otrzymuje błogosławieństwo od głównego celebransa (biskupa, czy prezbitera). Kapłan natomiast przed odczytaniem Ewangelii odmawia modlitwę przygotowawczą. Podczas odczytywania Ewangelii wszyscy stoją. Gdy liturgia ma uroczystą formę sprawowania, wtedy Ewangelię odczytuje się z Ewangeliarza, który procesyjnie znosi się do ambony wraz ze świecami. Postawa stojąca oznacza szacunek dla Ewangelii oraz gotowość do kierowania się w życiu jej zasadami; po czytaniu Ewangelii diakon lub kapłan mówi po cichu: *"Niech słowa Ewangelii zgładzą nasze grzechy"*.

Homilia (lub kazanie) – homilia bezpośrednio nawiązuje do czytań odczytanych bezpośrednio przed nią. Kazanie może wygłaszać tylko diakon i kapłan.

Wyznanie wiary odmawia się w niedziele i uroczystości. Na słowa „I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem” wykonuje się głęboki skłon. W święta Zwiastowania i Narodzenia Pańskiego podczas wcześniej wymienionych słów przyklęka się.

Modlitwa powszechna (modlitwa wiernych) jest to zakończenie liturgii słowa. Wprowadzenie i zakończenie do modlitwy powszechnej wypowiada kapłan, intencje zaś podaje diakon, kantor, lub inny wierny świecki. Modlitwa powszechna powinna zawierać od 4 do 6 wezwań. W wezwaniach powinno się uwzględnić intencje za Kościół; za rządzących; za doświadczanych trudnościami, zmarłych i za miejscową wspólnotę.

III. LITURGIA EUCHARYSTYCZNA to najważniejsza część Mszy świętej

Przygotowanie darów (chleb pszenny i wino z małą domieszką wody): śpiew na ofiarowanie, procesja, kapłan ofiaruje Bogu chleb i wino i prosi o to, aby przemieniły się w Ciało i Krew Chrystusa, okadzenie darów i ołtarza – stosowane podczas uroczystych Mszy świętych, *lavabo* - obmycie rąk kapłana: „*Obmyj mnie, Panie z mojej winy i oczyść mnie z grzechu mojego*”, modlitwa nad darami jest podsumowaniem obrzędów przygotowania darów i swego rodzaju wprowadzeniem do Modlitwy eucharystycznej.

Modlitwa eucharystyczna:

- Dialog przed prefacją.
- Prefacja - hymn dziękczynny, śpiewany lub recytowany przez celebrans. Bezpośredni wstęp do tzw. kanonu mszalnego. W polskiej edycji Mszału Rzymskiego jest 90 prefacji recytowanych i 97 śpiewanych.
- Aklamacja „*Święty, Święty, Święty*”.
- Wspomnienie tajemnicy dnia – podczas niedzieli, uroczystości i niektórych świąd odmawia się dodatkowe teksty (np. w Święto Przemienienia Pańskiego).
- *Epikleza* – prośba kierowana do Boga, aby zesłał Ducha Świętego, by Ten swoją mocą przemienił chleb i wino w Ciało i Krew Pańską.
- Konsekracja – moment, podczas którego prawdziwie dokonuje się przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Pańską. Po słowach konsekracji chleba i wina, kapłan przez moment ukazuje wiernym Święte Postacie.
- Aklamacja po przeistoczeniu - wyznanie tajemnicy wiary, które wypowiada się na stojąco: Oto wielka tajemnica wiary, Wielka tajemnica wiary, Uwielbiamy tajemnicę wiary, Tajemnica wiary
- Anamneza – „Wspominając śmierć i zmartwychwstanie Twojego Syna...”. Przede wszystkim pamiątka męki, śmierci, zmartwychwstania i wniebowstąpienia Chrystusa.
- Modlitwa ofiarnicza – „Pokornie błagamy, aby Duch Święty...” Ofiarowanie Bogu Ciała i Krwi Chrystusa, jak i swojego życia.
- Modlitwy wstawiennicze – podkreślają modlitwę nie tylko, za zgromadzonych na Eucharystii, ale za cały Kościół oraz żywych i umarłych jego członków.
- Doksologia końcowa – „Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie...”. „Amen” ludu wypowiedziane na jej końcu jest, tak samo jak doksologia, najważniejsze podczas Mszy świętej i potwierdza uczestnictwo wiernych w Modlitwie eucharystycznej i wiarę w wydarzenia, które przed chwilą miały miejsce (konsekracja)
- Wezwanie do Modlitwy Pańskiej – wezwanie wiernych przez kapłana do odmówienia „Ojcze nasz”.
- Modlitwa Pańska – na Mszy na jej końcu nie wypowiada się „Amen”.
- Embolizm – modlitwa, którą wypowiada kapłan (zamiast „Amen”). Jest ona przedłużeniem „Ojcze nasz” i rozwinięciem ostatniej prośby. Ma ona charakter błagalny o uwolnienie całej wspólnoty spod mocy zła. Lud całą modlitwę kończy aklamacją: „Bo Twoje jest królestwo i potęga, i chwała na wieki.”
- Obrzędy pokoju – umocnienie wiernych we wspólnocie i miłości. Bezpośrednie przygotowanie do przyjęcia Komunii Świętej. Znak pokoju można sobie przekazać przez skinienie głową; podanie ręki (wtedy do drugiej osoby mówi się: „Pokój z tobą”, na co druga osoba odpowiada „Amen”).
- śpiew „Baranku Boży”. Wezwanie „zmiłuj się nad nami” można powtarzać wiele razy (zależy to od czasu łamania chleba), natomiast wezwanie „obdarz nas pokojem” wypowiada (wyśpiewuje) się tylko raz, na końcu. Podczas śpiewu odbywa się łamanie chleba i obrzęd zmieszania postaci eucharystycznych. Ksiądz po łamaniu Hostii, małą jej częśćkę wpuszcza do kielicha ze słowami: „*Ciało i Krew naszego Pana Jezusa Chrystusa, które łączymy i będziemy przyjmować, niech nam pomoże osiągnąć życie wieczne*”.
- Komunia Święta – gdy kapłan rozpoczyna spożywanie Ciała Pańskiego rozpoczyna się śpiew na komunię. Jeśli nie ma śpiewu wtedy kapłan (czy upoważniony świecki) odczytuje antyfonę (po komunii kapłana, a

przed komunią ludu, lub zaraz po komunii ludu). Po komunii świętej można odśpiewać pieśń dziękczynną, przez którą wszyscy będą uwielbiać Boga (dziękczynienie).

- Modlitwa po Komunii – ostatnia modlitwa odmawiana z formularza na dany dzień. Kończy ona obrzędy Komunii Świętej, jak i całą Liturgię Eucharystyczną.

IV. OBRZĘDY ZAKOŃCZENIA

- Ogłoszenia – pojawiają się zazwyczaj w niedziele.

- Pozdrowienie kapłańskie „Pan z Wami”. Na co lud odpowiada „I z duchem twoim”.

- Błogosławieństwo – „Niech was błogosławi...” – wypowiadając te słowa kapłan kreśli znak krzyża nad ludem, który się wykonuje znak krzyża na sobie.

- Rozesłanie – „Idźcie w pokoju Chrystusa”.

- Procesja wyjścia może mieć formę krótką (kapłan(i) wraz z asystą udają się najkrótszą drogą do zakrystii) lub uroczystą. Przed zejściem z prezbiterium do zakrystii kapłan całuje ołtarz i przyklęka przed tabernakulum.